

TRAŽITI I NAĆI

Blagdan Bogojavljenja u nas je postao blagdanom »Triju kraljeva«. Prihvatimo te povijesne i vjerničke pomake. Povežimo u svojoj svijesti oba sadržaja blagdana. Pismo ih ne zove kraljevima nego »magima«, po našem - mudracima. To su bili ljudi tražitelji, ljudi koji su umjeli gonetati - iz prirode, iz predane ljudske mudrosti. Za mudra čovjeka sve je riječ. On o svemu razmišlja i istražuje istinu: o sebi, o svemiru, o čovječanstvu, o Bogu, o životu, ovomu i onomu - preko-grobnom, vječnom. Ali nije važno samo tražiti. Divno je - naći. No ni to nije dosta. Nađenomu treba pokloniti se. Razmislimo o toj divnoj - a tako dobro dvoznačnoj - hrvatskoj riječi. Pokloniti se ne znači samo sagnuti se, nekako kao sagnuti šiju, nego baš - pokloniti se - to jest darovati se (poklon = dar). Komu? Bogu. I - radi Boga ljudima. Divno je znati da će mnogi, koji su se iskreno ljudima darivali, »u onaj dan« saznati da su to učinili samomu Bogu.

Bonaventura Duda

KOLEKTA ZA CARITAS

Na III. nedjelju adventa sakupila je naša mala župna zajednica 1.750,00 kn za Caritas. Molimo Gospodina da pomoć koja će preko Caritasa biti udijeljena potrebnima bude i blagoslovljena.

U njihovo ime srdačna **HVALA** svim darovateljima!

SRETAN VAM BOŽIĆ, DRAGI PRIJATELJI!

Zahvaljujem svima koji su mi uputili (ili će mi uputiti) svoje dobre želje povodom božićnih blagdana. Koristim za to ovu priliku jer mi je nemoguće svima se pojedinačno javiti.

**Neka vas sve novorođeni Spasitelj
blagoslovi svojim MIROM!**

Župnik

Izdaje: Župni ured RISIKA, 51516 VRBNİK; e-mail: nikola.radic@ri.t-com.hr

SVETO IME

župni bilten - RISIKA

BOŽIĆ 2009.

Broj: 20(144)

Jaslice su najrašireniji simbol Božića. Koristimo ovaj božićni broj Svetog imena da se približe upoznamo s njihovom poviješću. U tu svrhu donosimo interview preuzet iz katoličke informativne agencije Zenit što ga je u Rimu Renzo Allegri 21. o. mj. imao sa franjevcem o. Francescom Rossi-em.

Bit će to dobra prilika da usporedimo naše gledanje na jasllice sa onim kakvo je imao sv. Franjo.

SV. FRANJO - AUTOR PRVIH JASLICA

Ovih dana će u milijunima crkava i domova biti napravljene jasllice koje će vidljivo podsjećati na događaj Isusova rođenja opisan kod sv. Luke u 2. poglavlju njegova evanđelja.

Radi se o jednoj tradiciji koja vuče svoje korijenje od jednog posebnog događaja u životu sv. Franje Asiškog. On je, "asiški siromašak", prvi doveo u život jasllice i to je učinio u mjestu Greccio, u talijanskoj pokrajini Umbriji, 25. prosinca 1225.

O tome priča o. Francesco Rossi, koji je 20 godina živio u Grecciu i primao hodočasnike tumačeći im povijest prvih jasllica i kakvo im je duboko značenje sv. Franjo htio dati.

"1220. godine - pripovjeda o. Rossi - Franji se ispunila velika želja da je posjetio sveta mjesta u Palestini. Bio je i u Betlehemu i dugo se zadržao u molitvi na mjestu gdje se Spasitelj rodio. Vrativši se u Italiju stalno je razmišljao o ovom putovanju. Bio je najviše fasciniran upravo događajem Isusova rođenja. Bog koji postaje čovjekom. Bog koji postaje dijete, skromno, krhko, potrebno. Kada je o tome razmišljao Franjo je bio ganut do suza. O Božiću 1223. odlučio je napraviti jedan "živi prikaz" Isusova rođenja, uvjeren da će moći još dublje ponirati u to otajstvo, bude li imao priliku "gledati" ga svojim očima, "

Zašto je Franjo izabrao Greccio a ne Asiz gdje je obično boravio?

o. Rossi: Vjerojatno zato jer ga je pejsaž Greccia podsjećao na onaj betlehemijski koji je posjetio prije tri godine. Poznao je Greccio. Prvi put ga je posjetio 1208. Tada se je sa nekoliko svojih drugova nastanio na brdu, ali su ga stanovnici koji su obitavali u dolini molili da dođe živjeti njima bliže. I Franjo je sišao i nastanio se u nekoliko špilja blizu mjesta. Greccio je bio mali skup siromašnih nastambi oko kaštela. Možda je brojio stotinjak stanovnika. Kraj je bio močvaran, nezdrav, pa i zbog toga slabo nastanjen. Ali je imao onaj izgled potpunog siromaštva, tišine, pa i fizičkog stradanja prirode koji se Franji sviđao, jer mu je pomagao meditirati, osjećati se skromnim, siromašnim. Vraćajući se sa svojih putovanja po Italiji volio je zastati u Grecciu. I kad je mislio "oživjeti" Isusovo rođenje, htio je da to bude u Grecciu.

Postoje li povijesni dokumenti o tom događaju?

o. Rossi: Prvi životopisci, Franjini suvremenici, dakle neposredni svjedoci, posebno Tommaso da Celano i sv. Bonaventura, o tome detaljno izvješćuju. Cellano u svom životopisu sv. Franje u XXX. poglavlju, koje je baš posvećeno jasllicama u Grecciu, kaže da je Svetac trajno razmišljao o životu Isusovu i

Ponajprije vam valja znati, da je to jedno od onih prava, koja nalažu čovjeku i dužnost, da to pravo vrši, da se njime služi. *Birati prave zastupnike za parlamenat jest danadanas najsvetija dužnost svakoga kršćanina. ...*

Da pak budete tu dužnost vršili savjesno i kao pravi kršćani, valja vam se evo držati slijedećih pravila:

1. Birajte u parlamenat samo takve muževe, za koje znate, da su i oni *pravi kršćani* t. j. da kršćanski misle i kršćanski žive. Kršćanski puk mora da ima kršćanske zastupnike; jer drugačije će se dogoditi, da dok puk osjeća i živi kršćanski, njegovi zastupnici u Beču govore i glasuju nekršćanski. Takvi ljudi ne bi bili zastupnici, nego izdajice svoga puka. Tko je pak kršćanski a tko nekršćanski muž, sudite po njegovim djelima. ...

2. Birajte u parlamenat muževe, za koje znate, da su *pravi domoljubi* ...

3. Birajte muževe *pravedne*, to jest takve, koji priznaju svakomu narodu sva ona prava, što ga idu po naravnom i kršćanskom zakonu. U Austriji ima raznih naroda. Hoćemo, da ovi narodi žive u jedinstvu i u bratskoj slozi, ... Ma koji jezik govorili, svi smo ljudi, svi smo kršćani. Danas se naglasuje i iznosi demokratske načelo, načelo jednakosti sviju bez razlike, ... zato moramo i mi zahtijevati, da zastupnici kršćanskoga puka priznaju nepovredivim načelo pravednosti... Bez pravednosti nema mira među narodima, nema ljubavi ni sloge.

4. Zastupnici kršćanskoga puka neka budu *pravi kršćanski demokrati* t. j. muževi, koji iskreno ljube i žrtvuju se za duševno i vremenito dobro kršćanskoga puka. Taj zahtjev odgovara duhu nove izborne reforme, po kojoj se kršćanski puk zove na vladu. Ovomu puku valja da služe zastupnici, a ne, kako se dosele obično događalo, da radnički puk, koji sačinjava devedeset postotaka našega društva, bude žrtva nepoštenih i sebičnih ciljeva nekolicine. Oslobođenje kršćanskoga puka od lihvarstva, od zasjeda velikoga kapitala, od iskorišćivanja i isisavanja sa strane velike trgovine i industrije, prije svega pak od zaglupljivanja lažnih proroka liberalizma...

To su eto svojstva, koja vam valja tražiti u svakoga, prije nego ga vašim glasom pozovete, da vas zastupa u parlamentu. ...To isto, što rekoh za izbore u državno vijeće, vrijedi i za svekolike druge izbore... Kršćani smo, ... zato ...neka nas pred svijetom zastupaju muževi kršćanski, muževi, koji se s nama klanjaju Bogu, s nama ispovijedaju vjeru u Isusa Krista, s nama vrše kršćanske dužnosti.

Sv. Pavao...podsjeća kršćane u Galaciji da su djeca Božja, pa su pozvani da uživaju i slobodu djece Božje, slobodu, kojom ih oslobodio Isus Spasitelj njihov. "Zato ne dajte se uhvatiti u jaram ropstva." (usp. Gal 5, 1). ... A da bi isti Apostol živio u naše doba, on bi rekao: ne dopustite, braćo kršćani, da vas ni u državnom ni u pokrajinskom saboru ni u općini zastupaju, da vam zakone kroje i zapovijedaju ljudi liberalci, što drugo nijesu nego novovjeki pogani; jer to bi značilo robovati ljudima, koji nijesu vas dostojni, ljudima, kojima hoće Bog da zapovijedate vi, a ne da oni zapovijedaju vama, budući da oni zavise o vama, o vašim glasovima. Kršćanskim pukom neka vladaju, u koliko to zavisi o njemu, kršćanski muževi.

— Ja ću zaključiti!.)

Predragi, premili puče moj! Došla su ozbiljna, odlučna vremena, vremena, od kojih zavisi budućnost. Na te, puče moj kršćanski, upire svoje oči Crkva, država, domovina. A meni istupa pred dušu onaj evanđeoski prizor, ... gdje Isus tješi narod (koji se oko njega okupio): „Ne boj se, malo stado, jer svidjelo se vašem ocu, da vam dade kraljevstvo“ (usp. Lk 12, 32).

... Opće i jednako izborno pravo jest ono oružje, što ti ga pruža Providnost Božja... Ne znaj, da ćeš ovim oružjem samo onda pobijediti, ako slijediš primjer onoga pobožnoga naroda u pustinji, to jest ako se čvrsto držiš tvoga vojskovođe Isusa Krista. Dok se tvoji neprijatelji uzdaju u vlastitu pesnicu i čovječju moć, ti se uzdaj u tvoga Spasitelja. Preni se, puče kršćanski. S oružjem izbornoga prava u rukama, s imenom „Isus“ u srcu i na jeziku, izađi na mejdan za pravdu Božju, za slobodu sv. Crkve, za sve, što ti je najsvetije i najdraže. Dao Bog, da doskora pod stijegom kršćanske demokracije slavimo pobjedu kršćanske misli i kršćanske pravde!

Blagoslov svemogućega Boga O + ca i Si + na i Duha + Svetoga sašao na vas i ostao vazda s vama. Amen.

Iz Naše Palače u Krku, na dan Uskrsa G. N. I. K. 1907.

+ Anton, biskup.

nistrima naložiti, da ove zakone i provedu. Već odatle bit će vam, predragi u Gospodinu, jasno, od kolike je važnosti biranje pučkih zastupnika, budi da imaju poći u carevinsko vijeće u Beč, budi u pokrajinski sabor. No stvar će vam biti još jasnija, pomislmo li, šta se sve u carevinskom vijeću vijeća i zaključuje. Jer ono, što sam gore spomenuo: porezi, novaci, plaća činovnicima – to nije još sve ni najvažnije, što se u državnom saboru iznosi; navedene se stvari dotiču tek našeg džepa i vremenite sreće; dok ima sila drugih mnogo važnijih stvari, koje se odnose na našu dušu i na naš vječni spas. Zacijelo ste već čuli, kako se u državnim vijećima ili, kako ih zovu, u parlamentima među drugim raspravlja i zaključuje: o poučavanju kršćanskoga nauka u javnim školama; o krštenju i vjeri djece onih roditelja, koji su različite vjere; o prestupu od jedne vjere k drugoj; o crkvenim dobrima; kako ne smiju svećenici propovijedati; kako će se svećenik globiti, koji bi se o to ogriješio. Napose što se tiče naše države, zacijelo znate, što snuju u nas neprijatelji Crkve, a ovakvih ima također u krugu onih, koji imaju u nas oblast u rukama. Nedavno vam se je pročitao pastirski list austrijskih biskupa; a tuj su se istakle osobito dvije stvari, dva zla, kojima su neprijatelji Božji naumili katoličkoj Crkvi zadati krvavu ranu. Prvo, oni idu za tim, ne bi li uspjeli, da se u bečkom parlamentu kršćanska ženidba, koja je od Boga naređeni Sakrament i kao takva nerazrješiva, liši svoga božanskog značaja proglasiv je čisto ljudskom ili svjetskom pogodbom, kako se n. pr. sklopi pogodba, kad se proda jedan vol ili jedna njiva; zato će se moći – tako bi oni htjeli – u napredak ženidba kako svaka druga pogodba među kršćanima razriješiti. Drugo, što neprijatelj Crkve namjeravaju, jest to, da bi htjeli, da se iz naših škola posve izbaci Bog i Isus Krist, da se ukinu u školama poučavanje kršćanskoga nauka,... Time hoće neprijatelji katoličke Crkve da otruju kršćansku obitelj, da u duši i u srcu mlađega naraštaja uguše vjeru i ljubav božju te da ga odmetnu od Krista i Crkve.

Ako se dakle u parlamentu vijeća i zaključuje o tako svetim stvarima: zar može vjerni kršćanin prekrštenih ruku stajati govoreći: „A, meni je svejedno tko ide u Beč. Ja se ne pačam u izbore! I onako stvar ne zavisi od mene. Šta ću ja? Neka biraju drugi, koji se u to bolje razumiju“.

Takav se nehanj ne može dandanas ni najmanje opravdati ni pred Bogom ni pred ljudima. Tko tako govori, on sâm sebe optužuje, da mu nije stalo do Crkve, ni do duše, ni do vremenite ni vjekovite sreće svoje vlastite djece. A nije ni najmanje istina, da stvar ne zavisi od njega.... Nedavno je naš car i kralj eno potvrdio novi zakon za izbore. Ovim se zakonom u Austriji uvađa jednako općenito izborno pravo. To se pravo zove jednako, općenito pravo zato, jer su svi muškarci, (sic!) bogati i siromasi, učeni i neuki, bez razlike zanimanja i staleža, netom su navršili dvadeset i četiri godine, pozvani, da idu birati zastupnike za parlamenat. Kako sačinjavaju u čovječjem društvu pretežno većinu ljudi radničke ruke: težaci, radnici, zanatlije, jednom riječju ljudi, koji u znoju lica svoga jedu svagdanji kruh; zato je evo novim zakonom u parlamentu osigurana većina radničkom staležu, ali to, razumije se, samo onda, ako se oni savjesno posluže svojim pravom i ako sporazumno i složno za svoje zastupnike izaberu takve muževe, koji će zagovarati njihove koristi.

...
Jer kako će se u buduće u Austriji vladati, kakve zakone ćemo imati, kako će se naša mladež poučavati i uzgajati; da li će se u javnom životu poštovati vjera i kršćanska krepost i poštenje, ili će svakomu biti prosto ružiti vjeru i njezina otajstva, klevetati svećenike, biskupe i papu, gaziti tuđa prava; da li će lihvar slobodno isisavati siromaha; da li će se moći vez sv. ženidbe, što ju je Bog sâm naredio nerazrješivom i Crkva blagoslovila, razrješavati, kako se bude komugod prohtjelo: uopće da li će se moći u buduće u nas živjeti, kako zapovijeda kršćanski zakon i kako dolikuje ljudima stvorenim na sliku i priliku Božju – eto sve to će zavistiti o tome, kakva će biti većina naših zastupnika u bečkom parlamentu. Što može dandanas činiti jedan parlamenat, pokazuje nam nesrećna Francuska. Koliko se je zatornih i za katolike pogubnih zakona zaključilo u zadnje dvije tri godine u francuskom parlamentu, koji se sada i provlađuje! Crkve se zatvaraju, zabranjuju se crkveni ophodi i sama služba Božja; ... Iz škola se izbacuje Kristov križ, ukida se kršćanski nauk iz javne nastave. ...

Zato upravljam i ja ove riječi vama, braćo kršćani, upravljam vam ih kao *pastir vaših duša*: Prenite se, da savjesno, da kao kršćani vršite vaše najveće i najvažnije političko pravo, pravo izbora.

ponajviše *"o skromnosti Utjelovljenja i o ljubavi Muke"*, tj. o dva najljudskija aspekta Kristova zemaljskog života koji istovremeno i najviše zbunjuju.

O Franji postoji u narodu fama da je on bio sveti romantičar, pjesnik, autor "Pjesme stvorenja", ljubitelj životinja, prirode, dakle u određenom smislu apstraktni svetac, uronjen u mističnu stvarnost, daleko od konkretnosti života. Potpuno pogrešna slika.

Sv. Franjo je bio, da, romantičarski tip, pravi pjesnik i autentični mistik, ali i čovjek granitne 'konkretnosti'. Njegovo je nasljedovanje Isusa bilo 'doslovno', bez šminke. Isus je naučavao da smo svi braća, djeca istoga Oca i da se on sakriva među najsiriromašnijima, među bolesnicima, među zatvorenici. Franjo je, da bi doslovno živio ovaj nauk, posjećivao zatvorenike, grlio gubave i posluživao ih. Isus je bio siromašan, nije imao ništa. I Franjo, koji je bio iz bogate obitelji, htio se odreći svega, čak i odijela koje je nosio. Utjelovljenje, rođenje i smrt Isusova bili su, kako piše Celano, trajni sadržaj Franjinih meditacija i on je htio asimilirati njihovo najdublje značenje upijajući ih u sebe do suživljavanja. I da bi to uspio povlačio se je u brda, na pusta mjesta, da bi njegova meditacija bila duboka. Godine 1223. sav se je koncentrirao na rođenje Isusovo i htio je slaviti Božić te godine jednim "realističnim prikazom" tog događaja. Iduće godine (1224.) otići će na brdo Verna da bi razmišljao o mucu i smrti Isusovoj i dobit će rane Isusove utisnute u vlastito tijelo (stigme).

Kako se odvio taj "prikaz" Božića?

o. Rossi: Franjo ga je pedantno, do u detalje pripremio. Molio je za pomoć jednog prijatelja, nekog Giovanni-a iz Greccia, gospodara tog područja, koga je svetac vrlo cijenio, jer - kako piše Celano - *"makar je bio plemić i vrlo poštovan u svom kraju, cijenio više plemstvo duha nego ono tjelesno."* Franjo je rekao prijatelju da želi napraviti "prikaz" Isusova rođenja. Međutim, ne "spektakl" koji bi pokazao znatiželjnicima, nego jednu "rekonstrukciju koja će biti vidljiva i prava." Celano navodi točne riječi koje je Franjo rekao Giovanni-u. *"Želio bih prikazati dijete rođeno u Betlehemu i na neki način tjelesnim očima vidjeti oskudicu i neugodnost u kojima se našlo nemajući stvari koje su novorođenčetu nužne, kako je bilo smješteno u jaslje i kako je ležalo na sijenu između vola i magarca."* Franjo se užasavao spektakla. Smatrao ga je pogrdnim za ovo veliko vjersko otajstvo. I bojao se da njegova inicijativa neće biti krivo interpretirana. Zato je (kako zapisuje sv. Bonaventura, drugi neposredni svjedok), prije nego će ostvariti svoju nakanu, tražio dozvolu od pape.

I što se dogodilo te noći?

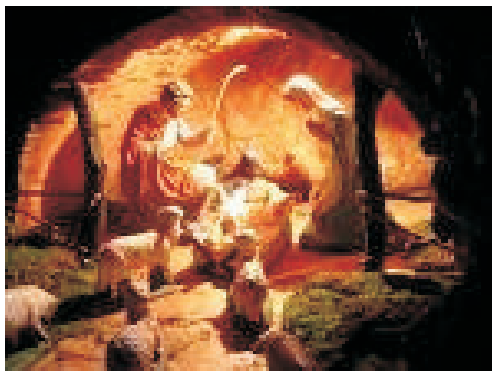
o. Rossi: Giovanni iz Greccia je sve organizirao kako je Franjo tražio. Vijest se proširila i mještani se okupiše kod špilje gdje su Franjo i njegova braća dolazili moliti. Stizali su i hodočasnici iz drugih naselja. Celano piše: *"Stizali su muškarci i žene noseći svaki prema svojoj mogućnosti voštane svijeće ili baklje da bi osvijetlili tu noć."*

Na kraju je došao i Franjo i, vidjevši da je sve spremno kako je on želio, sav se sjao od radosti. Celano točno piše da se u tom času *"uredili jasje, položili se sijeno i uveli vola i magarca."* Iz ove primjedbe postaje sasvim jasno da je Franjo htio rekonstruirati scenu rođenja Isusova, ali nije htio napraviti spektakl. Doista, nitko od prisutnih nije zauzeo mjesto Marije, Josipa ni djeteta. Da se tako učinilo, bio bi to spektakl. Ne, Franjo je htio vidjeti realnu scenu nad kojom će razmišljati za vrijeme mise koja će se slaviti, jer će tek misa prizvati stvarnu prisutnost Isusovu na ovo mjesto. Ovaj je detalj od najveće važnosti. Euharistijsko slavlje priziva na oltar istinsku, pravu, živu prisutnost Isusovu. Franjo je htio da tu ponovno doživi rođenje Isusovo u misnom kontekstu. Kada je govorio o svećenicima uspoređivao ih je sa Blaženom Djevicom, jer oni čine da se na oltaru ponovno rađa Isus. Govorio je također da su i vjernici, kada se pričeste, kao Marija koja je u sebi nosila Isusa. Dakle, sveta je euharistija te božićne noći donijela Isusa na to mjesto koje je bilo uređeno kao betlehemska štala.

Franjo je bio đakon, je li on sudjelovao u misi?

o. Rossi: Sigurno. Obukao je svečano crkveno ruho i čitao evanđelje nakon kojega je održao propovijed. Celano kaže da je, kad je izgovarao riječi "betlehemske dijete", njegov glas drhtao od nježnosti i uzbuđenja. I dodaje, da su se za vrijeme misnog slavlja *"u obilju izlili darovi Sveogućega"*, tj. čudesni događaji. Donosi također svjedočanstvo što ga prenosi i sv. Bonaventura o tome što je vidio Giovanni iz Greccia. *"On je ustvrdio - piše sv. Bonaventura - da je vidio kako u jaslama spava prekrasno malo dijete koje je blaženi Franjo prihvatio obim rukama te je izgledalo kao da ga hoće probuditi iz sna."* To jasno upućuje na ono što se dogodilo i što je predaja uvijek prenosila generacijama: Isus se stvarno pokazao živ "prikazavši se" u liku djeteta na slami u onim jaslama.

Danas nam jaslce u crkvama i po kućama sasvim drukčije izgledaju. Uz mnoge dobre strane koje su sačuvali imaju i jednu veliku "nevolju" - previše su se udaljile od realnosti i u mnogome su postale "spektakl" čega se sv. Franjo toliko bojao. Bog zna bi li on danas ispod njih stavio svoj potpis?

Moramo se u svakom slučaju potruditi da im vratimo pravi smisao!

USUSRET PREDSEDNIČKIM IZBORIMA

Pred nama su izbori za novog predsjednika RH. Naše pravo i naša dužnost. Dakako i naša odgovornost. Kakav stav imamo prema tome. Kakvim ćemo se kriterijima rukovoditi? Mi smo kršćani i pred tom zadaćom ne smijemo stajati apatično, bezvoljno, beznadno..., ili pak nekritički, dozvoljavajući da nas oni koji imaju tu svoje interese vode (najčešće za nos). Tako, ako smo još kršćani (ne samo na papiru). Naši su nam biskupi to jasno rekli u svojoj poruci; ja sam isto nakon mnogo promišljanja zauzeo svoj stav koji sam Vam i priopćio.

Pogledajte niže kako je o izborima razmišljao i svoje vjernike savjetovao naš veliki biskup Mahnić, davne 1907. godine. (Budući da je pismo veliko, morao sam ga, zbog ograničenog prostora, malo skratiti.)

IZBORI ZA CAREVINSKO VIJEĆE U BEČU 1907. GODINE

**Anton
po Božjoj i sv. apostolske Stolice milosti
biskup krčki**

časnome svećenstvu i vjernicima svoje biskupije pozdrav i blagoslov.

Stvorivši Bog prvoga čovjeka dao mu je družicu. Jerbo, govorio je Gospodin Bog, nije dobro čovjeku, da je sam (usp. Post 2, 18). Tako je Bog položio osnov ljudskoj zajednici. Prvi i najjednostavniji oblik zajednice jest obitelj, više obitelji zajedno sačinjavaju općinu. Najopćenitije i najopširnije zajednice jesu Crkva i država. Kao kršćani mi smo članovi sv. katoličke Crkve, koja je zajednica ili društvo svih pravovjernih kršćana na svijetu. Nije mi namjera, predragi u Kristu, kako mozebiti od mene očekujete, da vam ovaj put govorim o Crkvi.

Pored Crkve postoji, kako već rekoh, i država; a svi kršćani, kao što su članovi Crkve, tako evo bivaju i članovi jedne ili druge države. No Bog, koji nas je, kako veli Apostol, pozvao u miru (1 Kor 7, 15), hoće da koli Crkvom toli državom vlada mir, e mogu kršćani, živući u međusobnoj ljubavi i slozi, postizavati vječno blaženstvo, za koje ih je Bog odredio. Zato Bog već u starom zavjetu svoj puk po proroku Jeremiji opominje: „Išćite mir države, u koju sam vas preselio, i molite se za nju Gospodinu; jer u njezinu miru bit će i vama mir“ (Jer 29, 7).

No država će se srećno razvijati i procvasti samo onda, kad budu oni, koji njom vladaju, mudro i pravedno vršili svoj posao. Zato već apostol Pavao kršćane opominje, neka se prije svega čine prošnje i molitve za kraljeve i za sve, koji su na vlasti, da tihi i mirni život provodimo u pobožnosti i poštenju, jer ovo je dobro i prijatno pred Bogom (1 Tim 2, 1 ss)....

No u novije se je vrijeme gotovo posvuda dogodilo, da su kraljevi oblast, kojom upravljaju svojom državom, podijelili sa svojim pukom. Tako je i u državi, kojoj pripadamo mi. Mi živimo, što no se reče, u konstitucionalnoj državi. Što je to? Konstitucionalna je ona država, gdje jedan dio one vlasti, koju je prije svu imao vladar, vrše podložnici ili puk. Tako n. pr. kad se radi o tomu, koliko će se poreza plaćati, koliko će se momaka za vojsku unovačiti, kako će se u školama poučavati, kakva će se plaća činovnicima davati i sijaset sličnih stvari; ne će car sam da odluču, nego on će puk pozvati, neka se on o tom izjavi, neka mu izjeda svoje tuge i nevolje, te predloži svoje želje, dočim će on kao brižljivi otac po mogućnosti želje i prijedloge svoga puka uvažiti i prema tome udesiti svoje vladanje. No kako nije moguće, da bi svikoliki od puka išli pred cara, da mu podastru svoje molbe i želje: zato su se eto u konstitucionalnoj državi uveli tako zvani izbori t. j. podanici su dobili pravo, da mogu svako toliko birati pouzdane muževe, koji će poći pred cara, da ondje u ime svojih birača vijećaju i zaključuju, kako im se čini podesnije i korisnije za puk i državu. Ti će pučki zastupnici napokon podnijeti caru želje i prijedloge svoje i svojih birača, a ove će car, kako on gotovo uvijek učini, novim zakonima potvrditi te svojim mi-